

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ו

ימי המילואים – טקס מעבר?

יונתן גרוסמן

Arnold Van Gennep, *The Rites of Passage*, Chicago 1960:

שלושה שלבים מובחנים בטקסי מעבר: (1) היפרדות. (2) מצב סף. (3) הצטרפות.

טקסי מעבר במקרא לפי ואן-גנפ: הפסח וברית מילה (על הפסח: "הפסח היהודי (אף המילה 'פסח' עצמה מסמלת מעבר) הוא טקס מעבר אשר, באמצעות תהליך של התכנסות, שולב מצד אחד עם טקסי חילופי עונות ומצד שני עם ציון המעבר דרך בבל והחזרה לירושלים". על ברית מילה: "ברית המילה היהודית אינה יוצאת דופן בשום צורה: היא בבירור 'סימן של איחוד' עם האלוהות, וסימן של השתייכות לקהילה אחת של מאמינים").

ימי המילואים (שמות כ"ט + ויקרא ח')	מצורע (ויקרא י"ד)
"ויקרב משה את אהרן ואת בניו וירחץ אתם במים".	"וכבס המטהר את בגדיו וגלח את כל שערו ורחץ במים וטהר ואחר זבוא אל המזבח וישב מחוץ לאהל שבעת ימים. והיה ביום השביעי וגלח את כל שערו את ראשו ואת זקנו ואת גבת עינו ואת כל שערו וגלח וכבס את בגדיו ורחץ את בשרו במים וטהר".
"קח את אהרן ואת בניו אתו... ואת פר החטאת ואת שני האילים (עולה ומילואים) ואת סל המצות" (ויקרא ח', ב).	"וביום השמיני יקח שני כבשים תמימים (אשם ועולה) וכבשה אחת בת שנתה תמימה (חטאת) ושלשה עשרנים סלת מנחה בלולה בשמן ולג אחד שמן".
"ואת אהרן ואת בניו תקריב אל פתח אהל מועד" (שמות כ"ט, ד).	"והעמיד הכהן המטהר את האיש המטהר ואתם לפני ה' פתח אהל מועד".
"ונשחטת את האיל ולקחת מדמו ונתתה על תנוף און אהרן ועל תנוף און בניו הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלם הימנית וזרקת את הדם על המזבח סביב. ולקחת מן הדם אשר על המזבח ומשמן המשחה והזית על אהרן ועל בגדיו ועל בניו ועל בגדי בניו ואתו וקדש הוא ובגדיו ובניו ובגדי בניו אתו" (שמות כ"ט, כ-כא).	"ולקח הכהן מדם האשם ונתן הכהן על תנוף און המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית. ולקח הכהן מלג השמן... ומיתר השמן אשר על כפו ונתן הכהן על תנוף און המטהר הימנית ועל בהן ידו הימנית ועל בהן רגלו הימנית ועל בהן רגלו הימנית על דם האשם".

- להיכן נעלמו כיבוס הבגדים וגילוח השיער?
- מדוע 'ישיבת' הכוהנים בפתח נעשית בתום התהליך ולא לפניו?
- למה הכוהנים לא 'מונפים'? (לויים: "והניף אהרן את הלויים תנופה לפני ה' מאת בני ישראל והיו לעבד את עבדת ה'... והעמדת את הלויים לפני אהרן ולפני בניו והנפת אתם תנופה לה'") (במדבר ח', יא-יג).

ימי עיון בתנ"ך תשפ"ו

פר החטאת: בין הציווי לביצוע

ציווי: שמות כ"ט, י-יד	ביצוע: ויקרא ח', יד-יז
והקרבנת את הפר לפני אהל מועד	ויגש את פר החטאת
וסמך אהרן ובניו את ידיהם על ראש הפר.	ויסמך אהרן ובניו את ידיהם על ראש פר החטאת.
ושחט את הפר לפני ה' פתח אהל מועד.	וישחט
ולקחת מדם הפר	ויקח משה את הדם
ונתתה על קרנת המזבח באצבעך	ונתן על קרנות המזבח סביב באצבעו
	ויחטא את המזבח
ואת כל הדם תשפוך אל יסוד המזבח.	ואת הדם יצק אל יסוד המזבח
	ויקדשהו לכפר עליו.
ולקחת את כל החלב... והקטרת המזבחה	ויקח את כל החלב... ויקטר משה המזבחה.
ואת בשר הפר ואת ערו ואת פרשו תשרף באש מחוץ למחנה	ואת הפר ואת ערו ואת בשרו ואת פרשו שרף באש מחוץ למחנה
שמות כ"ט, לו: "ויפר חטאת תעשה ליום על הכפרים וחטאת על המזבח בכפרך עליו ומשחת אתו לקדשו. שבעת ימים תכפר על המזבח וקדשת אתו"	

איל המילואים – האומנם שלמים?

1. מכילתא דמילואים, צו, כ: "מלמד שהמילואים שלמים לאהרן ולבניו".
2. ויקרא ח', כה-כח: "ויקח משה אתם מעל פיהם ויקטר המזבחה על העלה מלאים הם לגרים נרחם אשה הוא לה" (כמו בשלמים: "והקטירו אותו בני אהרן המזבחה על העלה" [ויקרא ג', ה]).
3. שמות כ"ט, כז-כח: "וקדשת את חזה התנופה ואת שוק התרומה אשר הונף ואשר הורם מאיל המלאים מאשר לאהרן ומאשר לבניו. והיה לאהרן ולבניו לחק עולם מאת בני ישראל כי תרומה היא ותרומה יהיה מאת בני ישראל מזבחי שלמיהם ותרומתם לה".
4. שמות כ"ט, כב: "ולקחת מן האיל החלב והאליה ואת החלב המכסה את הקרב ואת יתרת הכבד ואת שתי הכלית ואת החלב אשר עליהן ואת שוק הזמין כי איל מלאים הוא".
5. ויקרא ז', לו: "זאת התורה לעלה למנחה ולחטאת ולזאשם ולמילואים ולזבח השלמים".
[ר' אברהם סבע, צרור המור לויקרא ח', ב: "אף על פי שהוא בכלל השלמים, שהוא מין בפני עצמו"]
6. שמות כ"ט, לא-לד: "ואת איל המלאים תקח ובשלת את בשרו במקום קדש. ואכל אהרן ובניו את בשר האיל ואת הלחם אשר בסל פתח אהל מועד... וזר לא יאכל כי קדש הם. ואם יותר מבשר המלאים ומון הלחם עד הבקר ושרפת את הנותר באש לא יאכל כי קדש הוא".
7. שמות כ"ט, לג: "ואכלו אתם אשר כפר בהם למלא את ידם לקדש אתם וזר לא יאכל כי קדש הם".
8. ויקרא ח', לא: "ויאמר משה אל אהרן ואל בניו בשלו את הבשר פתח אהל מועד ושם תאכלו אותו ואת הלחם אשר בסל המלאים כאשר צויתי לאמר אהרן ובניו יאכלהו".